

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับ นักศึกษาสาขาจิตรศิลป์

Development of Curriculum to Enhance Operational Skills in Landscape Paintings for Fine Arts Students

เกตดารา โปทา¹, ดวงจันทร์ เตียววิลัย²

Ketdara Potha¹, Duangchan Diowvilai²

Received: 29 March 2020

Revised: 27 April 2020

Accepted: 2 June 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์ และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 สาขาจิตรศิลป์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย หลักสูตรเสริมสร้างทักษะ การปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบประเมินชิ้นงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์ มี 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1. รู้วิธีรักษาสี มีงานศิลป์ 2. จัดแสงเล่นสี 3. ร่างสนุก สุกสร้างสรรค์ และ 4. ละเลงสี สร้างศิลป์ หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, $S.D.=0.75$) หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, $S.D.=0.84$) และผลการใช้หลักสูตรคือ นักศึกษามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}=40.64$, $S.D.=4.78$), ($\bar{X}=27.82$, $S.D.=5.03$) ตามลำดับ และด้านทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์อยู่ในระดับคุณภาพดีมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.07

คำสำคัญ: หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์, ทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
E-mail: praewdarapt@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง E-mail: duangchand@gmail.com

¹ Student of Master Degree of Education Program in Curriculum and Instruction, Lampang Rajabhat University. Thailand

² Ph.D., Assistant Professor of Master Degree of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University. Thailand

Abstract

The objectives of this research were to develop curriculum to enhance operational skills in landscape paintings for fine arts students and to study the results of implementation. The targets were 11 fine arts students at the second year level of Lampang Vocational College. The instruments were the developed curriculum enhancing operational skills in landscape paintings for fine arts students according to the concept of Art-Based Learning. pretest and posttest and work piece evaluation form. Mean, standard deviation and percentage were used for data analysis. The results found that: there was the curriculum to enhance operational skills in landscape paintings for fine arts students which composed of 4 learning units. They were 1) know how to maintain color, have artwork 2) arrange light to play in color 3) sketch, fun, happiness, creative and 4) smear the color, create art. The constructed curriculum had a suitable average, at a high level ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.75). The learning units and the lesson plans had a suitable average, at a high level ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.84). The results of the implementation was that the students posttest scores were higher than pretest scores ($\bar{X}=40.64$, S.D.=4.78), ($\bar{X}=27.82$, S.D.=5.03). The operational skills in landscape painting was at a high level, 88.07%.

Keywords: Curriculum to Enhance Operational Skills in Landscape Paintings for Fine Arts Students, Operational Skills in Landscape Paintings

บทนำ

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา 2551 เน้นความสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงได้กำหนดนโยบายการยกระดับทักษะฝีมือและเตรียมความพร้อมแก่กลุ่มเป้าหมายให้มีสมรรถนะที่ได้มาตรฐานสากล สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการผลิตสินค้าและบริการที่มีการแข่งขันทั้งด้าน

คุณภาพ ปริมาณและระยะเวลาในการผลิต โดยพัฒนาระบบการจัดการอาชีวศึกษาตามแรงขับจากผู้ใช้ “Demand Driven” ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้ผลผลิตของอาชีวศึกษา เพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของตลาดแรงงาน นำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาและฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551: 2)

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ

ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560: 1)

การเรียนรู้ด้วยศิลปะเป็นฐานเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางการเรียนรู้และสามารถแสดงออกได้มากขึ้น โดยการบูรณาการศิลปะทุกแขนง ทั้งดนตรี นาฏศิลป์ การละคร รวมถึงทัศนศิลป์ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในด้านต่างๆ ซึ่งการเรียนการสอนรูปแบบศิลปะเป็นฐานนี้สามารถส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนและการพัฒนาทางด้านความคิด เพิ่มศักยภาพในการปรับตัวทางอารมณ์ ความฉลาดทางจิตวิญญาณ และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ ถ้าพิจารณาจากผลการบูรณาการศิลปะเข้ากับการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาการแล้วสามารถกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบศิลปะเป็นฐานอาจเป็นทางเลือกที่ดีทางเลือกหนึ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ก็ได้ (อภิณภัส จิตรกร, 2559: 71) จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยศิลปะเป็นฐานผู้วิจัยพบว่า ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยศิลปะเป็นฐานประกอบไปด้วย ขั้นที่ 1 การคิดอย่างลึกซึ้งเป็นการคิดถึงปัญหาอย่างลึกซึ้งและการแสดงออกซึ่งปัญหานั้นได้ดีที่สุดอย่างไร ขั้นที่ 2 การสื่อสาร เป็นขั้นตอนการสนทนากันและระดมสมองเพื่อที่จะทราบถึงการแสดงออกซึ่งแนวคิดต่างๆ ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ ไม่ว่าจะจากการแสดงออกบนเวที บนผืนผ้าใบ กระสร้างแบบ

จำลอง หรือการสร้างต้นแบบเพื่อที่จะแสดงออกซึ่งแนวความคิดต่างๆ ขั้นที่ 4 การนำเสนอเพื่อที่จะได้ผลสะท้อนกลับ การทดลองการนำไปใช้เพื่อศึกษาแนวทางการนำไปใช้และระบุปัญหาต่างๆ ซึ่งทั้ง 4 ขั้นตอนมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะ การปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ เนื่องมาจากทักษะ การปฏิบัติงานต้องมีการฝึกคิดแก้ปัญหาในการปฏิบัติเมื่อรู้เรียนทราบถึงปัญหาของตนเองและสามารถแก้ปัญหาได้จะทำให้ผลงานที่สร้างสรรค์ออกมามีคุณภาพที่ดี รวมไปถึงการสื่อสารสนทนาร่วมกันกับเพื่อนจะเป็นการช่วยเปิดมุมมองใหม่ๆ ในการเรียนรู้ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการวาดภาพ ซึ่งสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือขั้นตอนการฝึกปฏิบัติที่ผู้เรียนควรต้องฝึกปฏิบัติงานสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความชำนาญ และขั้นตอนการนำเสนอผลงาน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอผลงาน แนวคิดต่างๆ รวมไปถึงความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และฝึกยอมรับคำติชมจากเพื่อนๆ รวมชั้นและผู้สอน เพื่อให้เกิดการตระหนักคิดและนำผลงานพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น โดยในชั้นเรียนส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีการนำเสนอผลงานเพื่อวิจารณ์งานศิลปะของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่ทราบถึงข้อดีและข้อควรปรับปรุงของตนเองจากมุมมองความคิดอื่น และไม่เกิดทักษะการปฏิบัติงานที่เหมาะสม

วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปางจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อผลิตกำลังคนระดับฝีมือที่มีสมรรถนะวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตรง

ตามความต้องการของตลาดแรงงานในลักษณะ ผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระได้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกระบวนและวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ความสนใจและโอกาสของตน ส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบัน สถานศึกษา หน่วยงาน สถานประกอบการ และองค์กรต่างๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556: ก)

วิชาจิตรกรรมทิวทัศน์เป็นหมวดทักษะวิชาชีพเฉพาะ ของสาขาวิชาจิตรศิลป์ ประกอบไปด้วย สมรรถนะรายวิชา 1) แสดงความรู้เกี่ยวกับการเลือกมุม การจัดภาพ ร่างภาพตามหลักทัศนียวิทยาและหลักการระบายสี ภาพทิวทัศน์ 2) วิธีการใช้และการเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์ การระบายสี 3) จัดภาพ ร่างภาพทิวทัศน์ตามข้อกำหนด 4) ระบายสีภาพทิวทัศน์แสดงความงามบรรยากาศ ระยะ ใกล้ กลาง ไกล (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556: 127)

จากรายงานการประเมินตนเองของวิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง ปีการศึกษา 2561 ในสาขาวิชาจิตรศิลป์ มีจุดที่ควรพัฒนาของสาขาวิชาจิตรศิลป์ ที่ผู้วิจัยได้มองเห็นว่ามีความสำคัญในการพัฒนา คือ นักศึกษามีความรู้ด้านทักษะการปฏิบัติงานวิชาชีพจิตรศิลป์น้อย ซึ่งจากการสำรวจข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า วิชาจิตรกรรมทิวทัศน์มีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาความรู้และทักษะด้านการปฏิบัติงานในสาขาวิชาจิตรศิลป์ เนื่องจากวิชาจิตรกรรมทิวทัศน์ ในทางทัศนศิลป์นั้นมีความสำคัญครอบคลุมทั้งงานจิตรกรรม งานวาดเส้น และงานศิลปกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานจิตรศิลป์ในสาขาต่างๆ

ต่อไป รวมทั้งเป็นหมวดทักษะวิชาชีพเฉพาะที่สำคัญ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาจิตรศิลป์ และในหลักสูตรจะเน้นทักษะการปฏิบัติมากขึ้น เพื่อพัฒนาไปสู่การประยุกต์ใช้ การเตรียมความพร้อมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไปในระดับชั้นปีที่ 3

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์โดยจัดการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ ซึ่งเมื่อปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ที่เป็นหมวดทักษะวิชาชีพเฉพาะที่สำคัญเป็นพื้นฐานใน การสร้างสรรค์งานศิลปะในสาขาต่างๆ และเป็นหัวใจหลักของการสร้างสรรค์งานศิลปะต่างๆ ได้ดี ก็จะไปสู่การพัฒนางานศิลปกรรมด้านอื่นๆ สามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไปได้ ผู้วิจัยจึงจัดทำหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ขึ้นมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 สาขาวิชาจิตรศิลป์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา ลำปาง จำนวน 11 คน

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหารายวิชา จิตรกรรมทิวทัศน์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 อิงตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาวิชาจิตรศิลป์

มีระยะเวลาในการทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาทดลองสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง/คาบ จำนวน 8 สัปดาห์ รวม 32 ชั่วโมง

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ ซึ่งวัดจากสมรรถนะรายวิชาจิตรกรรมทิวทัศน์ ประกอบไปด้วย 1) แสดงความรู้เกี่ยวกับ การเลือกมุม การจัดภาพ ร่างภาพตามหลักทัศนียวิทยา และหลักการระบายสีภาพทิวทัศน์ 2) วิธีการใช้ และ การเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์ การระบายสี 3) จัดภาพ ร่างภาพทิวทัศน์ตามข้อกำหนด 4) ระบายสีภาพทิวทัศน์ แสดงความงามบรรยากาศ ระยะ ใกล้ กลาง ไกล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบทดสอบวัดความรู้เรื่อง จิตรกรรมทิวทัศน์ ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินชิ้นงานภาพวาดจิตรกรรมทิวทัศน์

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554: 49) ซึ่งมีอยู่ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ทำให้ได้หลักการของหลักสูตร ดังนี้

1) เป็นหลักสูตรที่เน้นทางด้านทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์

2) เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานความรู้ทักษะกระบวนการ สมรรถนะและวัตถุประสงค์รายวิชา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาวิชาจิตรศิลป์

3) เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐาน

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยศึกษาวิธีการกำหนดจุดมุ่งหมายจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาวิชาจิตรศิลป์ หลักสูตรสถานศึกษา เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ทำให้ได้จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้

1) ผู้เรียนนำทักษะการใช้และเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์สีน้ำ ไปใช้ในการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ได้

2) ผู้เรียนมีทักษะในการเลือกมุม การจัดภาพ ร่างภาพ การระบายสีภาพทิวทัศน์ และ

สามารถสร้างสรรค์ภาพวาดจิตรกรรมทิวทัศน์ได้อย่างถูกต้องตามหลักทัศนียวิทยา

3) ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ในด้านจิตรกรรมทิวทัศน์ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานศิลปะด้านอื่นได้

ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยจัดลำดับของเนื้อหาในหลักสูตร โดยการวิเคราะห์ความยากง่ายของเนื้อหาโดยอิงเนื้อหาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาจิตรศิลป์ และกำหนดองค์ประกอบของเนื้อหาจากขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญของการวาดภาพระบายสี จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ได้ 4 หน่วย โดยมีรายละเอียด ดังนี้ หน่วยที่ 1 วัชรวิรัชสี มิ่งานศิลป์ (4 ชั่วโมง) เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ ซึ่งก่อนที่จะเรียนจะลงมือวาดภาพระบายสีนั้น ควรรู้จักและคุ้นชินกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อนการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผลงานเกิดคุณภาพสูงสุด ผู้วิจัยจึงจัดไว้เป็นหน่วยแรก หน่วยที่ 2 จัดแสง เล่นสี (12 ชั่วโมง) เป็นเนื้อหาที่เน้นการฝึกระบายสีน้ำ การที่ผู้เรียนมีความชำนาญในการใช้สี ผสมสี จะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างมิติของภาพได้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาไปสู่การวาดภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ที่สวยงาม หน่วยที่ 3 ร่างสนุก สุขสร้างสรรค์ (8 ชั่วโมง) เป็นเนื้อหาที่เน้นการฝึกร่างภาพและวาดภาพ ซึ่งการฝึกร่างภาพ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการขององค์ประกอบศิลป์มากขึ้น หน่วยที่ 4 ละเลงสี สร้างศิลป์ (8 ชั่วโมง) เป็นเนื้อหาที่เน้นทุกหน่วยรวมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะการปฏิบัติงานออกมาอย่างสร้างสรรค์ตามศักยภาพของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้

ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดในการจัดการเรียน

การสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน (Art-Based Learning) และใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไค์ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยศิลปะเป็นฐาน (Art-Based Learning) 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การคิดอย่างลึกซึ้งซึ่งเป็นการคิดถึงปัญหาอย่างลึกซึ้งและการแสดงออกซึ่งปัญหานั้นได้ดีที่สุดอย่างไร

ขั้นที่ 2 การสื่อสาร เป็นขั้นตอนการสนทนากันและระดมสมองเพื่อที่จะทราบถึงการแสดงออกซึ่งแนวคิดต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกบนเวที บนผืนผ้าใบ กระสร้างแบบจำลอง หรือการสร้างต้นแบบเพื่อที่จะแสดงออกซึ่งแนวความคิดต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 การนำเสนอเพื่อที่จะได้ผลสะท้อนกลับ การทดลองการนำไปใช้เพื่อศึกษาแนวทางการนำไปใช้และระบุปัญหาต่าง ๆ

และนำแนวคิดไปจัดประสบการณ์เรียนรู้ในชั้นของการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ และนำหลักทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไค์ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นนำชั้นสอน และชั้นสรุปในทุกแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 7 การประเมินผลเพื่อตรวจสอบกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้ว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ รวมทั้งวิธีการประเมินผล

ผู้วิจัยวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสมรรถนะรายวิชาจิตรกรรมทิวทัศน์ โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำมากำหนดการวัดและประเมินผล นักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ ชั้นปีที่ 2 สิ่งที่ต้องการวัด คือ แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง จิตรกรรมทิวทัศน์

จำนวน 50 ข้อ โดยวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วย ในหลักสูตร ได้แก่ 1) เข้าใจหลักการใช้ และเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์สีน้ำในงานจิตรกรรมทิวทัศน์ จำนวน 6 ข้อ 2) แสดงความรู้เกี่ยวกับการเลือกมุม การจัดภาพ ร่างภาพทิวทัศน์แบบ ทิวทัศน์ทะเล และทิวทัศน์สิ่งก่อสร้าง ตามหลักทัศนียวิทยาและหลักการระบายสีภาพทิวทัศน์ได้ จำนวน 8 ข้อ 3) วาดภาพแสดงการเลือกมุม การจัดภาพ ร่างภาพทิวทัศน์แบบ ทิวทัศน์ทะเล และทิวทัศน์สิ่งก่อสร้าง ตามหลักทัศนียวิทยาและหลักการระบายสีภาพทิวทัศน์ได้ จำนวน 7 ข้อ 4) อธิบายการจัดภาพ ร่างภาพทิวทัศน์ตามข้อกำหนดได้ จำนวน 8 ข้อ 5) วาดภาพแสดงการจัดภาพ ร่างภาพทิวทัศน์ตามข้อกำหนดได้ จำนวน 8 ข้อ 6) อธิบายวิธีการระบายสีภาพทิวทัศน์ ที่แสดงความงามบรรยากาศของภาพในระยะ ใกล้ กลาง ไกล ได้ จำนวน 7 ข้อ 7) ระบายสีภาพทิวทัศน์ แสดงความงามบรรยากาศของภาพในระยะ ใกล้ กลาง ไกล ได้ จำนวน 6 ข้อ รวม 50 ข้อ และทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์โดยใช้แบบประเมินชิ้นงาน Rubric ซึ่ง เป็นแบบแยกส่วน (Analytic Rubrics) ในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวอย่างเกณฑ์ประเมินชิ้นงาน

ด้านการสร้างสรรค์ภาพทิวทัศน์ (5 คะแนน)

1. วาดภาพและระบายสีแสดงระยะของภาพได้ถูกต้อง

2. วาดภาพและระบายสีเน้นจุดเด่น จิตรองชัดเจนได้และเหมาะสม

3. วาดภาพและระบายสีแสดงบรรยากาศทิวทัศน์ได้เหมาะสมกับช่วงเวลา

4. วาดภาพและระบายสีแสดงเนื้อหาของทิวทัศน์ได้น่าสนใจ

5. วาดภาพและระบายสีเพื่อดึงดูดเด่นของสถานที่นั้นๆ มาสร้างสรรค์ได้

ด้านคุณภาพผลงาน (5 คะแนน)

1. ผลงานเสร็จตรงเวลา

2. สื่อความหมายตรงตามภาระงาน

3. การสื่อความหมายในภาพมีความสัมพันธ์กับความคิดของผู้วาด

4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่

5. ใช้เทคนิคสีน้ำได้เหมาะสมและสร้างสรรค์

ระดับคุณภาพ

คะแนน 10-9 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 8-7 หมายถึง ดี

คะแนน 6-5 หมายถึง พอใช้

คะแนน 1-4 หมายถึง ปรับปรุง

ซึ่งเครื่องมือทั้ง 2 ชนิดผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านแล้ว โดยแบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง จิตรกรรมทิวทัศน์ จำนวน 50 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 เป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลการวิเคราะห์ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.60 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.30 ถึง 0.80 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และแบบประเมินชิ้นงานมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 เป็นแบบประเมินชิ้นงานที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ยื่นเอกสารขออนุมัติจริยธรรมในการวิจัย และผู้วิจัยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัย โดยเลขที่การรับรองคือ E 2562-045

จากสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง จังหวัดลำปาง

2. นำหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร แบบทดสอบวัดความรู้และแบบประเมินชิ้นงาน ภาพวาดจิตรกรรมทิวทัศน์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบและแบบประเมินชิ้นงาน

3. ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางถึงวิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปางเพื่อขออนุมัติการศึกษาวิจัย

4. นำเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย (Information sheet for research participant) และเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย สำหรับผู้แทนโดยชอบธรรม/ผู้ปกครอง (Informed Consent Form) ให้ผู้ปกครองพิจารณา

5. นำเอกสารที่สร้างขึ้นประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ ทำการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดกิจกรรมเอง

6. ทำการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เรื่อง จิตรกรรมทิวทัศน์ ก่อนและหลังเรียนหลักสูตร และแบบประเมินชิ้นงานภาพวาดจิตรกรรมทิวทัศน์ในทุกแผนการเรียนรู้

ผลการศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยรวมทั้ง 9 ด้าน โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ความนำ 2) หลักการ 3) จุดหมาย 4) สมรรถนะรายวิชาจิตรกรรมทิวทัศน์ 5) ขอบเขตสาระการเรียนรู้ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) การจัดการเรียนรู้ 8) สื่อการเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 10) หน่วยการเรียนรู้ 11) แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, $S.D.=0.75$) และผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ ของผู้เชี่ยวชาญรวมทั้ง 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, $S.D.=0.84$)

2. ผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์พบว่า นักศึกษามีคะแนน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}=40.64$, $S.D.=4.78$), ($\bar{X}= 27.82$, $S.D.=5.03$) ตามลำดับ และด้านทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์อยู่ในระดับคุณภาพดี มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.0

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญโดยรวมทั้ง 9 ด้าน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	แปลความหมาย
1. ความนำ	4.40	0.72	เหมาะสมมาก
2. หลักการ	4.50	0.55	เหมาะสมมาก
3. จุดหมาย	4.40	0.50	เหมาะสมมาก
4. สมรรถนะ	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
5. ขอบเขตสาระการเรียนรู้	4.30	1.12	เหมาะสมมาก
6. โครงสร้างหลักสูตร	4.27	0.85	เหมาะสมมาก
7. แนวทางการจัดการเรียนรู้	4.47	0.69	เหมาะสมมาก
8. สื่อการเรียนรู้	4.40	0.55	เหมาะสมมาก
9. การวัดและการประเมินผล	4.20	0.84	เหมาะสมมาก
รวม	4.33	0.75	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	แปลความหมาย
1. โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้	4.28	0.70	เหมาะสมมาก
2. หน่วยการเรียนรู้	4.45	0.57	เหมาะสมมาก
3. แผนการจัดการเรียนรู้	4.22	0.72	เหมาะสมมาก
รวม	4.32	0.84	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบวัดความรู้เรื่อง จิตรกรรมทิวทัศน์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมายจำนวน 11 คน

คนที่	คะแนน (50 คะแนน)		ความแตกต่างของคะแนน ก่อนเรียนและหลังเรียน
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	
1	32	44	12
2	22	36	14
3	35	47	12

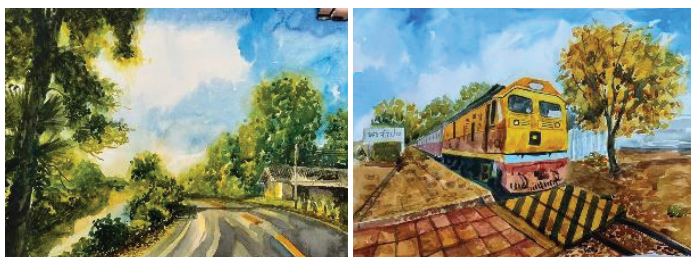
ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบวัดความรู้เรื่อง จิตรกรรมทิวทัศน์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษา
กลุ่มเป้าหมายจำนวน 11 คน (ต่อ)

คนที่	คะแนน (50 คะแนน)		ความแตกต่างของคะแนน ก่อนเรียนและหลังเรียน
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	
4	19	32	13
5	32	45	13
6	29	42	13
7	24	36	12
8	25	40	15
9	26	37	11
10	33	45	12
11	29	43	14
รวม (N=11)	306	447	141
เฉลี่ย ($\bar{X}$)	27.82	40.64	12.82
S.D.	5.03	4.78	1.16
ร้อยละ	55.64	81.27	25.63

ตารางที่ 4 แสดงผลคะแนนชิ้นงานภาพวาดจิตรกรรมทิวทัศน์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในแผนการ
จัดการเรียนรู้ ที่ 1-8

	คะแนนแบบประเมินชิ้นงาน (10 คะแนน)								รวม (80 คะแนน)	ร้อยละของ คะแนนเต็ม
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่									
	1	2	3	4	5	6	7	8		
เฉลี่ย ($\bar{X}$)	7.00	7.73	8.64	9.00	9.09	9.45	9.55	9.64	70.45	88.07

ภาพเปรียบเทียบผลงานความก้าวหน้าในสัปดาห์แรกและสัปดาห์สุดท้ายของนักศึกษา

ผลงานความก้าวหน้าของผู้เรียนที่มีผลคะแนนสูงที่สุด

ผลงานความก้าวหน้าของผู้เรียนที่มีผลคะแนนต่ำที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์ พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ของเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, $S.D.=0.75$),

($\bar{X}=4.32$, $S.D.=0.84$) ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรโดยใช้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา (อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554: 49) ที่มีความเชื่อว่าผู้สอนควรจะมีส่วนในการออกแบบหลักสูตรมากกว่าคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร โดยผู้สอนจะค่อยๆ เริ่มสร้างหลักสูตรจากหน่วยการเรียนการสอนย่อยๆ สำหรับสอนผู้เรียนที่สถานศึกษา แล้วค่อยๆ ปรังขยายเป็นหลักสูตร ผู้วิจัยจึงตระหนักว่าหลักสูตรของทาบา มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนของผู้วิจัยในสถานศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาจิตรศิลป์ โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ความนำ 2) หลักการ 3) จุดหมาย 4) สมรรถนะรายวิชาจิตรกรรมทิวทัศน์ 5) ขอบเขตสาระการเรียนรู้ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) การจัดการเรียนรู้ 8) สื่อการเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 10) หน่วยการเรียนรู้ 11) แผนการเรียนรู้ และหลักสูตรประกอบไปด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 ภูมิทัศน์ ภูมิทัศน์ มโนทัศน์ หน่วยที่ 2 จัดแสง เล่นสี หน่วยที่ 3 ร่างสนุก สุขสร้างสรรค์ หน่วยที่ 4 ละเลงสรรค์ สร้างศิลป์ ประกอบไปด้วย 8 แผนการเรียนรู้ คือ 1) อุปกรณ์สีน้ำสวด ธรรมชาติ 2) หลักทัศนียวิทยาพาเพลิน 3) วาดเขียน เรียนร่าง 4) ระบายสี บ้านเท่งศิลป์ 5) สะบัดพู่กัน เขียน 6) เรียนร่าง สร้างภาพสวย 7) เจ้าพู่กัน สะบัดสี 8) ละเลงสรรค์ งานสวย โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกหน่วยการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐาน ที่เริ่มต้นจากการฝึกวิเคราะห์งาน ให้เข้าใจก่อน มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน แล้วฝึกปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการนำเสนอเพื่อสะท้อนผล สรุปได้เป็นขั้นตอน 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การคิดอย่างลึกซึ้งเป็นการคิดถึงปัญหาอย่างลึกซึ้งและการแสดงออกซึ่งปัญหานั้นได้ดีที่สุดอย่างไร ผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด

การวิเคราะห์ การวางแผน การแก้ปัญหา ภาพวาดจิตรกรรมทิวทัศน์ก่อนลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้รู้จักคิดตรិตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำ เปิดมุมมองความคิดในหลากหลายด้าน จากการวิเคราะห์วิจารณ์ภาพร่วมกับครูผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน จะทำให้เกิดการมองภาพรวมก่อนการร่างภาพได้อย่างชัดเจนในเวลาที่รวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะได้มองเห็นถึงปัญหาและวิธีแก้ไขในการสร้างสรรค์งานแล้ว ขั้นที่ 2 การสื่อสารเป็นขั้นตอนการสนทนากันและระดมสมองเพื่อที่จะทราบถึงการ แสดงออกซึ่งแนวคิดต่างๆ ผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดให้ผู้เรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ร่วมกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน รวมไปถึงการร่วมกันวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน การทดลองฝึกปฏิบัติเพื่อหามุมมองภาพที่สุด ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดมุมมองความคิดใหม่ๆ นำไปสู่การสร้างสรรค์พัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น ขั้นที่ 3 การปฏิบัติไม่ว่า จากการแสดงออกบนเวที บนผืนผ้าใบ การสร้างแบบจำลอง หรือการสร้างต้นแบบเพื่อที่จะแสดงออกซึ่งแนวความคิดต่างๆ โดยผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งจัดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การปฏิบัติงานโดยตรง และผู้สอนจะต้องชี้แนะแนวทางหรือสาธิตวิธีการการวาดภาพให้ผู้เรียนทราบก่อนลงมือปฏิบัติจริง และคอยดูแลช่วยเหลือผู้เรียนขณะปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ขั้นที่ 4 การนำเสนอ เพื่อที่จะได้ผลสะท้อนกลับ การทดลองการนำไปใช้ เพื่อศึกษาแนวทางการนำไปใช้และระบุปัญหาต่างๆ โดยผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งจัดให้ผู้เรียนนำเสนอชิ้นงานของตนเองหน้าชั้นเรียน หลังผลงานเสร็จสมบูรณ์ โดยให้ผู้เรียนชี้แจงถึงปัญหา เทคนิค วิธีการวาดภาพระบายสีให้ครู

ผู้สอนและเพื่อนๆ ในชั้นเรียนร่วมชี้แนะแนวทางในการแก้ไขและปฏิบัติงานในครั้งต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้ลงมือสอนตามขั้นตอนของศิลปะเป็นฐานทั้ง 4 ขั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุด รวมไปถึงได้พยายามเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในทุกขั้นตอนตามความเหมาะสม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหลักสูตรที่ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบาและหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยจัดทำและพัฒนาขึ้นจึงเป็นหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ โดย นักศึกษามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}=40.64$, $S.D.=4.78$), ($\bar{X}=27.82$, $S.D.=5.03$) ตามลำดับ และด้านทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์อยู่ในระดับคุณภาพดี มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.07 หมายความว่า นักศึกษามีผลการเรียนวิชาจิตรกรรมทิวทัศน์ที่ดีขึ้น โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 ผลงานมีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-8 ผลงานของนักศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเรื่อยๆ และจากการวิเคราะห์ผลคะแนนชิ้นงานของนักศึกษาเป็นรายบุคคลพบว่า นักศึกษาคนที่ 1 คนที่ 3 และคนที่ 5 มีคะแนนรวมชิ้นงานมากที่สุด สืบเนื่องมาจากนักศึกษามีความตั้งใจในการปฏิบัติงานจิตรกรรม โดยสังเกตจากความละเอียดของผลงาน การใช้สี ลายเส้นที่เป็นเอกลักษณ์ การเลือกมุมของภาพที่มีความน่าสนใจ ซึ่งนักศึกษามีส่วนร่วมในชั้นเรียนอยู่เสมอ กล่าวแสดงความคิดเห็น ยอมรับการวิจารณ์ผลงานภาพวาด คำแนะนำจากครูผู้สอนและเพื่อนๆ รู้จักวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

อย่างสร้างสรรค์ ส่วนนักศึกษาที่มีคะแนนรวมชิ้นงานในระดับรองลงมา โดยรวมมีความตั้งใจปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์เป็นอย่างดี แต่ยังขาดการสร้างสรรคงานให้โดดเด่น ขาดการวางแผนงานที่ดี ซึ่งสังเกตได้จากความละเอียดของผลงานเช่นกัน รวมถึงการจัดภาพ การเลือกมุม โดยสัปดาห์ท้ายๆ มีความตั้งใจมากขึ้น กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผลงานตนเอง ส่วนนักศึกษาคนที่ 2 คนที่ 11 และคนที่ 7 ที่มีคะแนนอยู่ในอันดับท้าย 3 อันดับ โดยรวมแล้วมีการพัฒนาผลงานตนเองอย่างต่อเนื่อง ตั้งใจปฏิบัติงานมากขึ้น แต่ยังขาดความมั่นใจ ความกล้าแสดงออกในการสร้างสรรค์งาน ยังไม่กล้าแสดงฝีมือลงบนกระดาษ ยังคงมีการใช้เทคนิคสีน้ำที่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร แต่มีการจัดภาพ การเลือกมุมและการระบายสีได้น่าสนใจมากขึ้นหลังจากเรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ โดยผู้วิจัยพยายามช่วยเหลือและให้คำแนะนำเสมอมา มีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าที่จะแสดงออกในการสร้างสรรค์ชิ้นงานภาพวาดของตนเอง รวมถึงปรับเปลี่ยนเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการวาดภาพจิตรกรรมทิวทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ให้อัปเดตเรียนรู้ข้อผิดพลาดของตนเองและนำมาแก้ไข จนผู้เรียนสามารถพัฒนาผลงานให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นเรื่อยๆ ได้ในสัปดาห์ที่ 4-8 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรมีกระบวนการและขั้นตอนการสอนอย่างเป็นระบบ และผลจากการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐาน สอดคล้องกับ อติยศ สรรคบุรณารักษ์, มาเรียม นิลพันธุ์ (วารสารสุทธิปริทัศน์, 2560: 34) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า หลังเรียนตาม

รูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและศิลปะจีนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีพัฒนาการในการสร้างสรรค์สูงขึ้น สอดคล้องกับ อภิณนัท จิตรกร (วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559: 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบศิลปะเป็นฐานนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางการเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำของผู้เรียน เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนและการพัฒนาทางด้านความคิด เพิ่มศักยภาพในการปรับตัวทางอารมณ์ ความฉลาดทางจิตวิญญาณ และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับ ลินดา ไนแมน (อ้างถึงใน อติยศ สรรคบุรณารักษ์, 2559: 50) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานสามารถนำไปใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความรู้สึกลดตึง สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจและก่อให้เกิดค่านิยมร่วมกัน เป็นการแลกเปลี่ยนการรับรู้ จินตนาการของสมองซีกขวากับการใช้ตรรกะของสมองซีกซ้ายและการวิเคราะห์ เป็นการเพิ่มความสามารถในการคิดก้าวหน้า และข้อมูลเชิงลึกที่นำไปสู่ความสำเร็จ เป็นวิธีการแบบสหวิทยาการ เพื่อการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นแนวทาง

สรุป

จากผลการวิจัยและการอภิปรายด้วยเหตุดังกล่าว เป็นเหตุสนับสนุนว่าการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ ครั้งนี้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาจิตรศิลป์ เป็นหลักสูตรที่ใช้ได้ผลกับการจัดการเรียนการสอนในผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สามารถปรับใช้ ยืดหยุ่นสาระและกิจกรรมได้ตามบริบทหรือศักยภาพผู้เรียนในระดับชั้นอื่นและสาขาวิชาอื่นได้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

2. ผู้สอนควรให้ผู้เรียนจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมและเหมาะสมก่อนเข้าเรียน เนื่องจากเป็นการเรียนที่ต้องฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์การเรียนที่พร้อมจะช่วยให้การจัดการบริหารเวลาในการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น

3. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ออกไปฝึกทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรมทิวทัศน์ตามสถานที่จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทดลองใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติงานในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ เช่น ด้านจิตรกรรมไทยประเพณี จิตรกรรมหุ่นนิ่ง จิตรกรรมภาพคนเหมือน เป็นต้น

2. ควรนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรในชั้นเรียนอื่นๆ ในลักษณะเชื่อมโยงบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณวิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปางผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน และมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). *แนวปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2556 ประเภทวิชาศิลปกรรม*. กรุงเทพฯ: แผนกวิชาการพิมพ์ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทอาร์แอนด์ปริ้นท์จำกัด.
- อดิยศ สวรรคบุรารักษ์, มาเรียม นิลพันธุ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(98): 33-45.
- อดิยศ สวรรคบุรารักษ์. การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมงานสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อภิณัฏ จิตรกร. (2559). การจัดการเรียนรู้แบบศิลปะเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
ในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 14(1): 60-72.